

31986L0653

L 382/17

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

31.12.1986

NÕUKOGU DIREKTIIV,

18. detsember 1986,

füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevate kaubandusagentide tegevust käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta

(86/653/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 57 lõiget 2 ja artiklit 100,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades, et:

kaubanduse, tööstuse ja käsitööstuse valdkonnas tegutsevate vahendajate asutamisevabaduse ja teenuste osutamise vabaduse piirangud on direktiiviga 64/224/EMÜ ⁽⁴⁾ kaotatud;

kaubandusliku esindamisega seotud siseriiklike õigusaktide erinevused mõjutavad märkimisväärselt konkurentsitingimusi ja kõnealuse tegevuse jätkamist ühenduses ning neil on kahjustav mõju kaubandusagentide kaitsele nende esindatavate suhtes ja äri- tehingute turvalisusele; lisaks sellele takistavad need erinevused oluliselt kaubandusliku esindamise lepingute sõlmimist ja toimimist, kui esindatav ja kaubandusagent on registreeritud eri liikmesriikides;

liikmesriikide kaubavahetus peaks toimuma ühtse turu tingimustega sarnastel tingimustel ja seetõttu on vaja liikmesriikide õigussüsteeme ühtlustada ühisturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikus ulatuses; selles osas seaduste konfliktiga seotud reeglid ei kõrvalda kaubandusliku esindamise osas eespool nimetatud vastuolusid ega kõrvalda neid isegi siis, kui need ühtlustatakse, ning seetõttu on kavandatud ühtlustamine nendest reeglitest hoolimata vajalik;

selles osas tuleb esmajärjekorras tegelda kaubandusagentide ja esindatava vaheliste õigussuhetega;

on asjakohane juhendada asutamislepingu artikli 117 põhimõtetest ja säilitada liikmesriikide kaubandusagentidega seotud õigusaktide ühtlustamisel juba tehtud parandused;

täiendav üleminekuajaks tuleks lubada teatavatele liikmesriikidele, kes peavad tegema erilisi jõupingutusi oma eeskirjade, eelkõige esindatava ja kaubandusagentide vahelise lepingu lõppemisel hüvitise saamist käsitlevate eeskirjade kohandamiseks käesoleva direktiivi nõuetega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK

Reguleerimisala

Artikkel 1

1. Käesolevas direktiivis ettenähtud kooskõlastusmeetmeid kohaldatakse liikmesriikide õigus- ja haldusnormide suhtes, mis reguleerivad kaubandusagentide ja nende esindatavate suhteid.

2. Käesolevas direktiivis on "kaubandusagent" füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsev vahendaja, kellel on püsiv volitus pidada läbivõtmise kaupade müügi või ostu üle teise isiku nimel, edaspidi "tööandja", või pidada läbivõtmise niisuguste tehingute üle või neid sõlmida selle tööandja nimel.

3. Kaubandusagentiks ei loeta käesolevas direktiivis:

- isikut, kellel on õigus ametiisikuna võtta äriühingule või ühingu siduvaid kohustusi,
- osanikku, kellel on seaduslik õigus võtta oma partneritele siduvaid kohustusi,
- hoidjat, hoidjat/haldajat, likvideerijat või pankrotihaldurit.

Artikkel 2

1. Käesolevat direktiivi ei kohaldata:

- kaubandusagentide suhtes, kes ei saa oma töö eest palka,

⁽¹⁾ EÜT C 13, 18.1.1977, lk 2. EÜT C 56, 2.3.1979, lk 5.

⁽²⁾ EÜT C 239, 9.10.1978, lk 17.

⁽³⁾ EÜT C 59, 8.3.1978, lk 31.

⁽⁴⁾ EÜT 56, 4.4.1964, lk 863/64.

— kaubandusagentide suhtes, kes tegutsevad kaubabörsil või tooraineturul või

— organis, mille nimi on Crown Agents for Overseas Governments and Administrations, asutatud Ühendkuningriigi seaduse Crown Agents Act 1979 alusel, või selle organi tütarettevõttes.

2. Igal liikmesriigil on õigus ette näha, et direktiivi ei kohaldata nende isikute suhtes, kelle tegevust kaubandusagendina loetakse selle liikmesriigi seaduste kohaselt lisategevusalaks.

II PEATÜKK

Õigused ja kohustused

Artikkel 3

1. Oma ülesandeid täites peab kaubandusagent hoolitsema esindatava huvide eest ning tegutsema kohusetundlikult ja heauskselt.

2. Eelkõige peab kaubandusagent:

- a) tegema asjakohaseid jõupingutusi tehingute läbirääkimiseks ja vajaduse korral tehingute tegemiseks, mis on talle antud ülesandeks teha;
- b) edastama oma esindatavale kogu tema valduses oleva vajaliku informatsiooni;
- c) täitma kõiki esindatava antud põhjendatud juhiseid.

Artikkel 4

1. Suhetes kaubandusagendina peab esindatav tegutsema kohusetundlikult ja heauskselt.

2. Eelkõige peab esindatav:

- a) esitada oma kaubandusagendile asjaomase kaubaga seotud vajalikud dokumendid;
- b) hankima kaubandusagendile agendilepingu täitmiseks vajaliku informatsiooni ja kui ta eeldab, et äritehingute maht on märkimisväärselt väiksem sellest, mida kaubandusagent oleks tavaliselt võinud eeldada, teavitama sellest kaubandusagenti mõistliku aja jooksul.

3. Lisaks sellele peab esindatav informeerima kaubandusagenti mõistliku aja jooksul, kas ta aktsepteerib kaubandusagendi vahendatud äritehingut, keeldub sellest või jätab täitmata.

Artikkel 5

Lepingupooled ei või artiklite 3 ja 4 sätetest kõrvale kalduda.

III PEATÜKK

Töötasu

Artikkel 6

1. Kui lepingupooled ei ole töötasu osas kokku leppinud ja ilma et see piiraks töötasu määra käsitlevate liikmesriikide kohustuslike normide kohaldamist, on kaubandusagendil õigus saada töötasu, mida tavaliselt makstakse kaubandusagendile tema agendilepingu subjektiks oleva kauba puhul kohas, kus ta tegutseb. Kui niisugust tava ei ole, on kaubandusagendil tehingu kõiki aspekte arvesse võttes õigus saada põhjendatud töötasu.

2. Töötasu osa, mis muutub äritehingute arvu või väärtuse kohaselt, loetakse käesoleva direktiivi kohaselt vahendustasuks.

3. Artikleid 7–12 ei kohaldata, kui kaubandusagendile makstav tasu ei koosne tervikuna või osaliselt vahendustasudest.

Artikkel 7

1. Kaubandusagendil on õigus saada vahendustasu äritehingutelt, mis on sõlmitud agendilepingus sätestatud ajavahemiku jooksul:

- a) kui tehing on sõlmitud tema tegevuse tulemusena; või
- b) kui tehing on sõlmitud kolmanda isikuga, kelle ta on eelnevalt saanud oma kliendiks samalaadsete tehingute jaoks.

2. Samuti on kaubandusagendil õigus saada vahendustasu tehingutelt, mis on sõlmitud agendilepingus sätestatud ajavahemiku jooksul:

- kui talle on antud konkreetne geograafiline piirkond või klientide rühm,
- kui tal on ainuõigus konkreetsele geograafilisele piirkonnale või klientide rühmale

ja tehing on sõlmitud selle piirkonna või sellesse rühma kuuluva kliendiga.

Liikmesriik näeb oma õigusaktides ette ühe eespool olevates taanetes nimetatud võimalusest.

Artikkel 8

Kaubandusagendil on õigus saada vahendustasu äritehingutelt, mis on sõlmitud pärast agendilepingu lõppemist:

- a) kui tehing toimub peamiselt kaubandusagendi tegevuse tõttu agendilepingu kehtimise ajal jatehing sõlmiti mõistliku aja jooksul pärast lepingu lõppemist; või

- b) kui kooskõlas artiklis 7 nimetatud tingimustega on kolmanda isiku tellimus jõudnud esindatava või kaubandusagendini enne agendilepingu lõppemist.

Artikkel 9

Kaubandusagendil ei ole õigust saada artiklis 7 nimetatud vahendustasu, kui see vahendustasu tuleb artikli 8 kohaselt maksta eelmisele kaubandusagendile ja asjaolusid arvestades ei ole õiglane jagada vahendustasu kaubandusagentide vahel.

Artikkel 10

1. Vahendustasu saamise õigus tekib niipea ja ulatuses, kui üks järgmistest asjaoludest on toimunud:

- a) esindatav on tehingu sooritanud; või
- b) esindatav oleks pidanud kolmanda isikuga sõlmitud lepingu kohaselt tehingu sooritama; või
- c) kolmas isik on tehingu sooritanud.

2. Vahendustasu saamise õigus tekib hiljemalt siis, kui kolmas isik on sooritanud oma osa tehingust või oleks pidanud selle sooritama, kui esindatav oleks sooritanud oma osa tehingust, nagu lepingus ette nähtud.

3. Vahendustasu makstakse hiljemalt vahendustasu saamise õiguse tekkimise kvartalile järgneva kuu viimasel päeval.

4. Kokkulepped, millega kaubandusagendi kahjuks kaldutakse kõrvale lõigetes 2 ja 3 sätestatust, ei ole lubatud.

Artikkel 11

1. Õigus saada vahendustasu võib lõppeda ainult siis ja ulatuses, kui

- on kindlaks tehtud, et kolmanda isiku ja esindatava vahelist lepingut ei hakata täitma ja
- see tuleneb asjaolust, milles ei saa süüdistada esindatavat.

2. Kõik vahendustasud, mida kaubandusagent on juba saanud, tuleb tagasi maksta, kui selle saamise õigus on lõppenud.

3. Kokkulepped, millega kaubandusagendi kahjuks kaldutakse kõrvale lõikes 1 sätestatust, ei ole lubatud.

Artikkel 12

1. Esindatav annab kaubandusagendile tasumisele kuuluva vahendustasu arvestuse hiljemalt vahendustasu saamise õiguse tekkimise kvartalile järgneva kuu viimasel päeval. Arvestuses esitatakse peamised koostisosad, mille alusel vahendustasu suurus on arvatud.

2. Kaubandusagendil on õigus nõuda, et talle antakse kogu esindatava käsutuses olev teave, mida ta vajab talle makstava vahendustasu summa kontrollimiseks, eelkõige väljavõte raamatupidamisest.

3. Kokkulepped, millega kaubandusagendi kahjuks kaldutakse kõrvale lõigetes 1 ja 2 sätestatust, ei ole lubatud.

4. Käesoleva direktiivi sätteid ei takista kohaldamast liikmesriikide kehtivaid sätteid, millega tunnistatakse kaubandusagendi õigust inspekteerida esindatava raamatupidamist.

IV PEATÜKK

Agendilepingu sõlmimine ja lõpetamine

Artikkel 13

1. Igal lepingupoolel on õigus taotluse korral saada teiselt lepingupoolelt tema allkirjaga kirjalik dokument, milles on sätestatud agendilepingu tingimused, sealhulgas hiljem kokku lepitatud tingimused. Sellest õigusest loobumine ei ole lubatud.

2. Olenemata lõikest 1 võib liikmesriik ette näha, et agendileping on kehtetu, kui see ei ole kirjalikult kinnitatud.

Artikkel 14

Tähtajaline agendileping, mille täitmist mõlemad lepingupoolel jätkavad pärast tähtaja möödumist, loetakse tähtajatuks agendilepinguks muutunud lepinguks.

Artikkel 15

1. Kui agendileping on sõlmitud määramata ajaks, võib kumbki lepingupool selle etteteatamisega lõpetada.

2. Etteteatamistähtaeg on lepingu kehtivuse esimesel aastal üks kuu, teisel aastal kaks kuud ja kolmandal ja sellele järgnevatel aastatel kolm kuud. Lepingupoolel ei või kokku leppida lühemate tähtaegade osas.

3. Liikmesriigid võivad kehtestada etteteatamistähtajaks neli kuud lepingu kehtimise neljandal aastal, viis kuud viiendal aastal ja kuus

kuud kuuendal ja sellele järgnevatel aastatel. Nad võivad otsustada, et lepingupooled ei või kokku leppida lühemaid tähtaegu.

4. Kui lepingupooled lepivad kokku lõigetes 2 ja 3 sätestatud tähtaegadest pikemad tähtajad, ei või esindatava etteteatamistähtaeg olla kaubandusagendi tähtajast lühem.

5. Kui lepingupooled ei ole kokku leppinud teisiti, peab etteteatamistähtaeg lõppema kalendrikuu lõpus.

6. Tähtajalise agendilepingu suhtes kohaldatakse käesoleva artikli sätteid, kui artikli 14 kohaselt on agendileping muutunud tähtajatuks agendilepinguks, tingimusel et varem sätestatud tähtaeg võetakse etteteatamistähtaaja arvestamisel arvesse.

Artikkel 16

Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide õigusnormide kohaldamist, mille kohaselt agendileping lõpetatakse viivitamata:

- a) kui üks lepingupool jätab oma kohustused täielikult või osaliselt täitmata;
- b) kui tekivad erandlikud asjaolud.

Artikkel 17

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada kaubandusagentidele pärast agendilepingu lõppemist lõike 2 kohase hüvitise või lõike 3 kohase kahjutasu maksmine.

2. a) Kaubandusagendil on õigus saada hüvitist ainult siis ja ulatuses, kui:

- ta on hankinud esindatavale uued kliendid või märkimisväärselt suurendanud äritegevuse mahtu olemasolevate klientidega ja esindatav saab äritegevusest nende klientidega jätkuvalt olulist kasu ja
- selle hüvitise maksmine on õiglane, arvesse võttes kõiki asjaolusid ja eelkõige vahendustasu, mille kaubandusagent on kaotanud nende klientidega tehtavate äritehingute pealt. Liikmesriigid võivad ette näha, et niisuguseks asjaoluks loetakse ka artikli 20 tähenduses konkurentsipiirangu kasutamist;

b) Hüvitise summa ei või ületada määra, mis on võrdne kaubaagendi ühe aasta hüvitisega, mis on arvutatud tema viie viimase aasta keskmise töötasu alusel ja kui leping on olnud kehtiv vähem kui viis aastat, arvutatakse hüvitis kogu kõnealuse aja jooksul makstud keskmise töötasu alusel.

c) Niisuguse hüvitise saamine ei takista kaubandusagendil kahjutasu taotlemist.

3. Kaubandusagendil on õigus saada hüvitist kahju eest, mida talle põhjustab tema ja esindatava vahelise suhte lõppemine.

Niisuguseks kahjuks loetakse eelkõige kahju, mis tekib, kui lõppemine toimub järgmistel asjaoludel:

- kaubandusagent kaotab vahendustasu, mida ta oleks saanud agendilepingu nõuetekohase täitmise korral ja kui esindatav saab märkimisväärset kasu kaubandusagendi tegevuse tõttu,
- ja/või kaubandusagendil ei ole olnud võimalik katta kulusid, mis on talle tekkinud agendilepingu täitmise tõttu esindatava nõuannete kohaselt.

4. Õigus saada lõikes 2 ettenähtud hüvitist või lõikes 3 ettenähtud kahjuhüvitist tekib ka siis, kui agendileping lõpeb kaubandusagendi surma tõttu.

5. Kaubandusagent kaotab õiguse saada hüvitist lõikes 2 ettenähtud juhtudel või kahjuhüvitist lõikes 3 ettenähtud juhtudel, kui ta ei ole agendilepingu lõppemisele järgneva aasta jooksul teatanud esindatavale, et ta kavatseb nõuda selle õiguse täitmist.

6. Komisjon esitab nõukogule kaheksa aasta jooksul alates käesoleva direktiivi teatavakstegemisest käesoleva artikli rakendamise kohta ettekande ning vajaduse korral esitab muudatusettepanekud.

Artikkel 18

Artiklis 17 nimetatud hüvitist või kahjuhüvitist ei maksta:

- a) kui esindatav on lõpetanud agendilepingu kaubandusagendi lepinguliste kohustuste täitmatajätmise tõttu, mis siseriikliku õiguse kohaselt annab õiguse agendileping viivitamatult lõpetada;
- b) kui kaubandusagent on lõpetanud agendilepingu, kui see ei ole seotud esindatavast sõltuvate asjaolude või kaubandusagendi vanuse, kehalise puude või haigusega, mille tagajärjel ei saa temalt põhjendatult nõuda tegevuse jätkamist;
- c) kui kokkuleppel esindatavaga annab kaubandusagent oma agendilepingust tulenevad õigused ja kohustused üle teisele isikule.

Artikkel 19

Lepingupooled ei või kõrvale kalduda artiklite 17 ja 18 sätetest kaubandusagendi kahjuks enne agendilepingu lõppemist.

Artikkel 20

1. Käesolevas direktiivis on konkurentsipiirang leping, millega piiratakse kaubandusagendi äritegevust pärast agendilepingu lõppemist.

2. Konkurentsipiirang kehtib ainult siis ja ulatuses, kui

a) see on sõlmitud kirjalikult; ja

b) see on seotud geograafilise piirkonna või talle antud klientide rühma või geograafilise piirkonnaga ning kaupade liigiga, mida reguleerib tema agendileping.

3. Konkurentsipiirang kehtib kuni kaks aastat pärast agendilepingu lõppemist.

4. Käesolev artikkel ei mõjuta siseriikliku õiguse kohaldamist, mis kehtestavad konkurentsipiirangu kehtivusele või täitmisele piiranguid või mis võimaldavad kohtutel vähendada lepingupoolte niisugusest lepingust tulenevaid kohustusi.

V PEATÜKK

Üld- ja lõppsätted

Artikkel 21

Mitte miski käesolevas direktiivis ei kohusta liikmesriike avaldama informatsiooni, kui see on vastuolus avaliku korraga.

Artikkel 22

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid enne 1. jaanuari 1990. Nad teatavad sellest viivitamata komisjonile. Neid õigusnorme kohaldatakse vähemalt lepingute suhtes, mis on sõlmitud enne nende jõustumist. Kehtivate lepingute suhtes kohaldatakse neid hiljemalt 1. jaanuarist 1994.

2. Alates käesoleva direktiivi teatavakstegemisest edastavad liikmesriigid komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste õigus- ja haldusnormide teksti.

3. Iirimaa ja Ühendkuningriigi puhul asendatakse lõikes 1 nimetatud kuupäev 1. jaanuar 1990 kuupäevaga 1. jaanuar 1994.

Itaalia puhul asendatakse kuupäev 1. jaanuar 1990 kuupäevaga 1. jaanuar 1993 kohustuste osas, mis tulenevad artiklist 17.

Artikkel 23

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 18. detsember 1986

Nõukogu nimel

eesistuja

M. JOPLING